Brussel Stedenbouw en Erfgoed

Directie Stedenbouw
De Heer Thibault JOSSART
Directeur

Directie Cultureel Erfgoed
De Heer Thierry WAUTERS
Directeur
Kunstberg 10-13
B - 1000 BRUSSEL

Ref. DCE : 2278-0019/05/2022-065PU *(corr. DCE : Th. Bogaert)*
Ref. NOVA : 17/PFU/1800274 *(corr. DS : W. Collart)*
Ref. KCML : GM/AH/WMB20044_688_PUN_Wiener_32_speelplaats
Bijlage : /

Brussel, 1-04-2022

Betreft : WATERMAAL-BOSVOORDE. Wienerlaan 32. Aanvraag tot unieke vergunning voor de heraanleg van de speelplaats, deels gelegen in het park van de Religieuzen van de Eucharistie.

EENSLUIDEND ADVIES VAN DE KCML.

Mijnheer de Directeur,

In antwoord op uw brief van 11/03/2022 over bovengenoemd onderwerp, sturen wij u het advies dat onze Commissie over bovengenoemd onderwerp uitbracht tijdens haar vergadering van 30/03/2022.

CONTEXT EN AANVRAAG

De aanvraag betreft de heraanleg van de speelplaats van de Nederlandstalige basisschool 'De Wemelweide'. Ze behoort tot het geheel van religieuze- en schoolgebouwen die vanaf 1870 tot stand kwamen langsheen de Leopold Wienerlaan te Watermaal-Bosvoorde op initiatief van de Religieuzen van de Eucharistie. Het gebouwencomplex geeft achteraan uit op een licht hellend terrein met een park, weiden en boomgaarden *dat beschermd werd als landschap bij besluit van 19/07/2007*. De betreffende school werd opgetrokken in de jaren 1950 en omvat ook recentere gebouwen in het binnengebied (1980-2000). Die bevinden zich langsheen de speelplaats die het natuurlijke reliëf van het afhellende terrein volgt en onderaan via een doorgang verbonden is met de kloostertuin. Aan die zijde bevindt een klein deel van de speelplaats zich binnen de perimeter van het beschermde park.

Inplanting van het speelterrein t.o.v. het aangrenzende beschermde park © Brugis en © Google Earth

COMMISSION ROYALE DES MONUMENTS ET DES SITES
BRUXELLES URBANISME ET PATRIMOINE
Arcadia (3e étage) – Mont des Arts, 10-13 – 1000 Bruxelles
www.crms.irisnet.be – crms@urban.brussels – 02/432.85.00

KONINKLIJKE COMMISSIE VOOR MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN
BRUSSEL STEDENBOUW EN ERFGOED
Arcadia (3de verdieping) – Kunstberg 10-13– 1000 Brussel
www.kcml.irisnet.be – kcml@urban.brussels – 02/432.85.00

Foto's, ontwerp en axonometrie gevoegd bij de aanvraag, de oranje zones behoren tot het beschermde landschap

Dit project heeft tot doel om de speelplaats op te delen in afgebakende zones voor verschillende leeftijdscategorieën. Tegelijk wil men ook de waterhuishouding verbeteren, aangezien hevig regenweer momenteel de lagere delen van de speelplaats vaak onbruikbaar maakt.

De aanvraag omvat:

- Het herinrichten van de bestaande toegangsweg voor de hulpdiensten in de hoek van het speelplein dat zich bevindt in de perimeter van het beschermde kloosterpark (eensluidend advies van de KCML). De weg wordt opgebouwd uit steenslagfundering, porfier en grasbetonregels en wordt afgesloten met een nieuwe toegangspoort;
- Het herinrichten van de speelplaats en het definiëren van duidelijk en afgescheiden zones met, onderaan het terrein, een multifunctioneel sportveld bekleed met kunstgras op beton;
- Het wijzigen van het bodemreliëf;
- Het aanleggen van een infiltratiegoot onderaan het terrein over de volledige breedte van het perceel (27m lengte, lateraal infiltratieoppervlak 24m², buffercapaciteit 9,5m³). Die dient om het oppervlaktewater te beheren en de bijkomende verharding van het sportveld te compenseren. De capaciteit laat ook toe om het hemelwater van de aanpalende turnzaal te bufferen;
- Het vellen van een wilde kastanje, het verplanten van twee kleinere bomen en het vergroenen van de speelplaats d.m.v. inheemse plantensoorten.

ADVIES

Volgens de KCML heeft de heraanleg van de bestaande toegangsweg binnen het beschermde landschap geen negatieve impact op de erfgoedwaarde van het kloosterpark. ***Zij brengt over dit luik van de aanvraag een eensluidend gunstig advies uit onder voorbehoud dat het model van de nieuwe poort wordt toegelicht.*** De uitvoeringstekening en de technische fiche moeten vooraf door de Directie Cultureel Erfgoed goedgekeurd worden.

Daarentegen formuleert de Commissie een ongunstig advies over het voorliggende plan voor de heraanleg van het speelplein. Ze motiveert dit advies door het verdwijnen het reliëf en het groene karakter van het bestaande binnengebied, waarvan de specifieke sfeer op passende wijze aansluit bij de neogotische schoolgebouwen. De nieuwe aanleg, met zijn strakke opdeling, betekent een verarming op erfgoedkundig en landschappelijk vlak. De KCML vraagt dan ook het ontwerp grondig te herwerken en daarbij het bestaande landschap als uitganspunt te nemen en de krachtlijnen ervan te versterken. Hiertoe is het ook aangeraden om een beroep te doen op een erkend landschapsarchitect.

In het nieuwe ontwerp dient rekening te worden gehouden met volgende punten :

- De aanwezige groenelementen, zowel bomen als struiken, dienen maximaal te worden behouden en tijdens de werf afdoende beschermd. Het verplaatsen van bomen (volgens het ontwerp een appelboom en mispelaar) vormt geen geschikte optie en biedt weinig slaagkans. Enkel de kastanjelaar zie zich vlakbij de gebouwen bevindt kan verwijderd worden;
- Alle nodige maatregelen moeten worden getroffen om het wortelgestel van de aangrenzende bomen aan de oostelijke perceelsgrens tijdens en na de werken maximaal te beschermen om zo het behoud van deze groenbuffer tussen het speelplein en de aanpalende groenzone te garanderen (een berk, vier esdoorns, twee dennen);
- Door de voorgestelde aanleg dreigt de speelplaats op korte termijn in belangrijke mate verder te mineraliseren, aangezien het gras in de meeste zones weinig kans maakt om stand te houden (grindgazon in de kleuterzone, gazon rond de speeltoestellen). Men moet opteren voor meer aangepaste en kindvriendelijke speelbodems;
- De aanleg van het sportterrein op een gewapende betonplaat (15cm) is een zware ingreep die een risico inhoudt voor het wortelgestel van de nabijgelegen bomen en weinig speelcomfort biedt. De Commissie vraagt dit terrein aan te leggen op (gestabiliseerd) zand met valdempende platen;
- Voor een optimale waterhuishouding is het noodzakelijk om niet alleen onderaan het terrein maar ook halverwege op de helling het regenwater op te vangen en vertraagd af te voeren. De waterafvoer moet worden ontworpen als een landschappelijk element en niet als een rechtlijnige infiltratiegoot die een breuklijn vormt in het landschap (op de plannen aangeduid als een drainagebuis in een substraatlaag).

Tenslotte zou het nuttig zijn om de voorgestelde heraanleg te kaderen in een globaal plan voor het gehele schooldomein en te toetsen aan het potentieel van het volledige schoolcomplex langsheen de Wienerlaan (de bestaande infrastructuur in de ruimere omgeving van de lagere school gebruiken met het oog op minder ingrijpende ontwerpen). Daartoe zou men in samenspraak met alle gebruikers een masterplan kunnen opstellen voor de betreffende scholen.

Hoogachtend,

G. MEYFROOTS
Adjunct-secretaris

C. FRISQUE
Voorzitter

Kopie aan :

tbogaert@urban.brussels ; wcollart@urban.brussels ; fekila@urban.brussels ; hlelievre@urban.brussels ; mkreutz@urban.brussels ; acnoel@urban.brussels ; jvandersmissen@urban.brussels ; restauration@urban.brussels ; urban_avis.advies@urban.brussels ; mbadard@urban.brussels ; crms@urban.brussels ; aheylen@urban.brussels